

Bo bättré

NR 2 | 2013
Pris 39:50 kr

Elbolagens nya krav kan ge chockhöjning

Låt gården blomma!

Johan Ehrenberg
**Så skyddar ni
föreningen mot
elprischocken**

Vem ska betala vattenläckan?

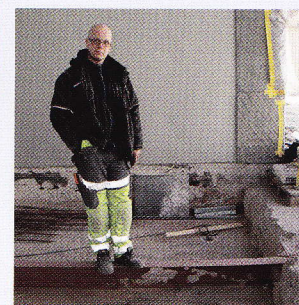
Två sidor frågor
- experten svarar

TEMA
SÄKERHET
**Stopp för
inbrotten**

TEMA
STAMBYTE
**Badrum
'på köpet'**

TEMA
UTEMILJÖ
**Rasrisk
på gården**

FRUKT, BÄR OCH BLOMMOR

En grönskande innergård. En gård med frukt, bär och blommor. Visst är det möjligt att även på våra breddgrader mitt i betongen skapa en prunkande oas för föreningens medlemmar. Det gäller bara att välja rätt växter.

Texter: Karin Rutström

Vårsolen är här och det är dags att göra i ordning föreningens lilla oas. Innergården är en viktig plats, det är husets hjärta. Här ska det finnas plats för samtal med grannar, kaffe eller en liten paus i solen.

Mycket kan göras enkelt och ändå bidra till att det känns nytt och fräscht utan att det går åt särskilt många arbetstimmar. Ett sätt att kunna ha vackra eller exotiska växter som pryder sin plats och samtidigt inte kräver allt för mycket utrymme är att odla i kruka. Träd kräver dock stora kärl för att det ska bli frodiga och trivas.

Det finns mycket att välja på. Förutom blommor och buskar en hel del olika träd-

slag. I stora delar av landet har vi ett mildt klimat på våra innergårdar och det gör att man utan problem kan ha en del tropiska växter. Det man bör tänka på är att välja vida krukor där det får plats ordentligt med jord och gärna självbevattande.

Magnolia och persika

Det är inte alltid det enklaste att välja växter som passar gården. Därför är det viktigt att vara noggrann och kontrollera vilken växtzon som gäller och så förstås ta reda på om växten kräver sol eller kan stå halvskuggigt. En magnolia, exempelvis, kan klara lite halvskugga och kan bli ett vackert inslag på

gården. Den klarar mer än vad man tror.

Detsamma gäller persikoträdet som kan trivas bra på gårdar där det är lite sol under sommaren – andra exempel är japansk körsbär och rosenapel.

Bär och kryddor

Växter som kan ge gården en extra krydda och lätt kan odlas i krukor och kärl är bär, kryddor och grönsaker. Det är också inslag som uppskattas av gårdens barn – de brukar tycka att det är spännande när de växter de hjälpt till att plantera plötsligt är fulla av söta smultron, jordgubbar eller små solvarma körsbärstomater. ➤

Träd och buskar som trivs i kruka

Magnolia. Den romantiskt vackra magnolian pryder inte bara sin plats på innergården utan bär också på växthistoria. Det är en planta från dinosauriernas tid som blommor under våren. Blommorna är skira i vitt eller ljus pastell. Det finns magnolia som går att odla i kruka, exempelvis stjärnmagnolia och liljemagnolia. Rådfråga alltid sakkunnig innan inköpet. Varierande priser.

Dvärgpäron. Ett litet, kompakt och självbefruktande päronträd med vällsmakande frukter av normalstorlek. Trivs i soligt och skyddat läge. Frukten mognar i september-oktober. Pris ca 300 kr.

Äpplen Baya Marisa. Malus domestica "Baya Marisa" har rött fruktkött som smakar fantastiskt. Skördas i september. Äpplena kan förvaras till i januari. Pris ca 300 kr.

Dvärgsyren.

Det lilla trädet bjuder på en kaskad av blommor som fyller gården med ljuvlig doft! En växt som kan lysa upp den gemensamma uteplatsen och blommor hela sommaren. Pris ca 330 kr.

Länktips

Det finns en mängd olika länkar som kan vara till nytta när det är dags att dra igång trädgårdsgruppen. Här är några exempel:

www.bakker.se (säljer växter på nätet)

www.blomsterlandet.se (butiker över hela landet)

www.odla.nu (trädgårdsforum)

www.trädgårdsvaxter.com (trädgårdsforum)

www.grobar.se (trädgårdsforum)

www.tradgard.org (Sveriges största trädgårdsorganisation)

www.splendorplant.se/sp/site/zonkarta.htm (svensk Trädgårds zonkarta)

Sötkörsbär. Bjuder på glänsande mörka frukter. Det fasta fruktköttet har en ljuvlig, söt smak. Är även en bra prydnadsväxt med vita blommor på våren. Skördas juni-juli. Pris ca 250 kr.

Vaso Colosseo av hårt bränt terrakotta är den mest frosttåliga av terrakottakrukorna. – Krukan är mycket lämplig för åretrunt-planteringar av träd och buskar, säger, Dan Andersson på Cadabradesign. Priser från 995 till 9850 kr.

Brf Pålen i Lund har valt terrakottakrukor i olika storlekar för växter som japansk dvärglön, hortensia och andra som ska stå kvar utomhus under hela året. För att vara på den säkra sidan när det gäller frostproblematiken har urnorna invändigt klätts med skumplast både som isolering och för att jorden ska kunna expandera.

Lindesbergskrukan är en prisbelönt svensk uppfinning som klarar vinterfrosten och kan stå ute året runt. Den är tillverkad i EPP (expanderad polypropen). De flesta modeller har en stram enkel stil. Priser från 299 till 699 kr.

Orangeri är handdrejad på Kreta med hög bränning och god frosttålighet. Priser från 350 till 2500 kr.

Grön gård med krukor och kärl

Med hjälp av krukor och kärl kan föreningen skapa en blommande, fruktig och grön innergård, även om det inte finns mycket utrymme. Valet av växt avgör vilken typ och storlek det ska vara på planeringskärl.

Huvudregeln är att först välja växt och sedan kärl. Olika växter kräver olika storlek på kärl. Växter som ska övervintra kräver extra stora kärl eller krukor.

Ler- och stengodskrukor i terrakotta har under senare år blivit mycket populära. De passar särskilt bra på innergårdar omgivna av äldre fastigheter eller lummig grönska.

Terrakottakrukorna finns i olika färger och utföranden, allt från vida krukor som rymmer stora rotsystem eller mängder av blommor till höga urnor i antik stil.

Oavsett vilken kruka som ska användas är det alltid viktigt att kontrollera krukans frosttålighet, såvida den inte ska stå inomhus under vinterhalvåret. Om en kruka ska klara att stå ute under vintern utan att frostsprängas ska den vara i stengods eller hårt bränd terrakotta och ha den högsta frosttåligheten. Den ska vara vidare upptill än nedtill.

För den som inte vill ha ett lerkärl finns Lindesbergskrukan, som är tillverkad i EPP (expanderad polypropen). Krukan är en svensk uppfinning som kom för två år sedan och tål att stå ute sommar som vinter och klarar också frost.

Det finns numera även gummikrukor som ska tåla vinterkylan. Möjligheterna att kombinera krukor, kärl och växter är oändliga. Den enda tumregel som gäller är att välja storlek och kvalitet på kärl eller kruka utifrån växten.

Fakta

- Växter som inte tål frost måste tas in och förvaras frostfritt under vintern (5–10 grader).
- Växter som ska övervintra kräver frosttåliga krukor. Står de inte under tak bör de skyddas med någon typ av isoleringsmaterial och täckas med plast (exempelvis bubbelplast) för att skyddas från fukt.
- Välj stora kärl, beräkna minst 2 liter jord per planta. Starkväxande plantor behöver minst tio liter. Fleråriga växter kräver mer om de ska klara vintern.
- Den som vill odla buskar och träd i kärl bör välja svagväxande sorter och fruktträd på svagväxande fruktstam.

Källa: Riksförbundet för svensk trädgård, www.tradgard.org